CENTRALIZACYA

TOWARZYSTWA DEMOKRATYCZNEGO POLSKIEGO.

DO

OGÓŁU TOWARZYSTWA.

Obywatele!

Rzecz o któréj tu mówić mamy, jest więcéj dla nas samych jak dla was nową — czytaliście już pismo 7[u] członków sekcyi Poitiers i projekt o wyborach w niém umieszczony; nie są wam obce acz jednostronne powody któremi występujący swój krok usprawiedliwić zamierzyli, gdy my dopiero z doniesień sekcyi Nantes i Clermont Ferrand w dniu 1 b. m. nadeszłych, dowiadujemy się o nadzwyczajném wyjściu projektu i jego tajemném rozrzuceniu po Towarzystwie.

To proste i za nadto widoczne przełamanie ustaw obowiązujących, nie jest zapewne przedmiotem, którymbyśmy ogół Tow[a] zajmować chcieli; o każdém przekroczeniu pojedynczych członków sekcya miejscowa prawomocnie stanowi; lecz ponieważ występujący obok nielegalnego czynu, starali się wykrzywić sąd Tow[a], ponieważ w rozesłaném kryjomo pismie przeinaczyli postępowanie nasze, a swemu pozory prawdy i słuszności nadali, oddając przeto ich główną sprawę pod wyrok sekcyi miejscowéj, nie możemy także zostawić Tow[o] przy tém wyobrażeniu, jakie mu pismo 7 członków z Poitiers o powodach wystąpienia podaje.

Nie taimy, iż wśród rozdrażnienia kilku umysłów w sekcyi miejscowéj w coraz większy odmęt wpadających, położenie nasze było zarazem przykre i delikatne; w każdém niemal pismie z tego źródła wychodzącém byliśmy stroną dość jawnie dotykaną, lecz toż samo położenie kazało nam być tém baczniejszemi na siebie, pilnować przedewszystkiém interesu ogólnego i nie dać powodu do gwałtowniejszych uniesień, któreby Tow[u] i jego najważniejszym czynnościom zaszkodzić mogły.

Taką wytknąwszy sobie drogę postępowania, od czasu pisma członków z Poitiers pod tytułem uwag nad projektem o sądownictwie do Tow[a] wyszłego, nie mogliśmy od niéj zboczyć i przy projekcie o wyborach. Że zaś przedstawienie występujących jest tylko prostym i ich własnym wynalazkiem dla pokrycia nielegalnego czynu, o tém następujące fakta przez nich pominięte lub niedostatecznie i niezupełnie rozwinione, przekonać mogą.

Pierwszą komunikacyą projektu 16 członków, otrzymaliśmy przy expedycyi sekcyi z d. 31 Lipca; zaraz nazajutrz był on wniesiony na posiedzenie w sali publicznéj, lecz że obecni temu wniesieniu inni członkowie założyli protestacyą przeciwko expedycyi w imieniu sekcyi podstawionej i nieobejmującéj jéj uwag nad rzeczonym projektem, byliśmy zmuszeni zawiesić nad nim decyzyą i czekać na skompletowanie go uwagami, które zarówno dla Tow^{a} przeznaczonemi były. W dniu 8 Sierpnia zapowiedziane uwagi nadeszły. Uważając od tego momentu projekt 16 członków za legalnie przez sek: właściwą przedstawiony, odpowiedzieliśmy nazajutrz, iż tak projekt jak i uwagi podamy do wiadomości Tow: w okólniku wzywającym do wyborów, który przed końcem bieżącego miesiąca wychodzi; zrobiliśmy nadto przy tém zawiadomieniu wyraźną uwagę, iż czas wyjścia projektu już nic nie stanowi, skoro bowiem fizyczne jest niepodobieństwo otrzymania nad nim decyzyi Tow: przed rozpoczynającemi się wyborami, tém samém potrzeba nadzwyczajnego pośpiechu ustaje. Bezwzględu na to, pod d. 14 Sierpnia otrzymaliśmy za pośrednictwem sekcyi naglące pismo, gdzie projektujący wyrażając, iż nie pojmują jak możemy odkładać do wyborów ich projekt, który z natury swojéj przed tą czynnością rozpoznania i decyzyi T^{wa} wymaga, żądają aby natychmiast był przedstawiony. Powód pośpiechu z natury projektu wyprowadzony byłby zapewnie ważny, gdyby jego podanie przynajmniéj na trzy miesiące przed terminem wezwania do wyborów nastąpiło; decyzya Tow: jeszcze w tym przeciągu czasu przy użyciu nadzwyczajnéj drogi spodziewaną być mogła; lecz przytaczać ten powód i opierać się jedynie na nim w tenczas, kiedy ostateczne zarządzenie wyborów już tylko na dni kilka jest oddalone, trzeba chyba nierozumieć samego siebie, lub nie wiedzieć o tém iż ogół T^{wa} na dwukrotne przedstawienie projektu i zebranie szczegółowych wotów, nieco więcéj jak tydzień czasu potrzebuje. W odpowiedzi na te natarczywe, chociaż niczém nieusprawiedliwione nalegania powtórzyliśmy raz jeszcze: że projekt w pierwszym okólniku umieścimy, że ten okólnik najpóźniéj w dniach ostatnich miesiąca Sierpnia koniecznie wydany być musi, że przedstawianie osobne projektu 15 członków widzimy niepotrzebne, z powodów poprzednio przytoczonych, wreszcie rozwinęliśmy też powody obszerniéj, i wyłożyli w ten sposób, aby do każdego pojęcia trafić mogły. Skutek okazał, iż usiłowania nasze w części przynajmniej straconemi nie były; na 15 bowiem członków bezwzględne przyśpieszenie popierajacych i na miejscu obecnych, 8 przekonało się, że dla saméj myśli projektu zupełnie jest to samo, czyli ona przy wezwaniu do wyborów, czyli na parę dni pierwéj

produkowaną przed Tow: będzie — Dla czego zaś 7 z projektujących nie chciało rozumieć tak jasnéj rzeczy, czemu oni także nie poszli za przykładem współinteresowanych, ale owszem uznali potrzebę przełamania nawet ustawy obowiązującéj, byle tylko ich uwidzeniu zadosyć się stało, o tém zupełnie nie wiemy i zapewne pobudki, jakie na czele pisma swego przytoczyli, nie wiele nas w tym względzie nauczyć mogą.

Porównywając ich pismo z rozjaśnionemi wyżéj faktami, trudno nie dostrzedz o ile one pod piórem przedstawiających niekorzystnéj zmianie uległy; jedne z nich wykrzywione, przy drugich stanowcze okoliczności zamilczane, a inne wprost zakryte, lub zaprzeczone zostały; cała zaś usilność 7. członków do tego tylko jest skierowana, aby siebie za niewinne ofiary ucisku i prześladowań, lub w najgorszym razie za błądzących z gorliwości dla dobra ogólnego wystawić, a Centralizacyą pokazac stronną, w odwłoce projektu interesowaną i tyle absolutną, iż nawet przy odmownéj decyzyi, powodów do niéj członkom interesowanym nie objawia, w żadne z nimi porozumienia nie wchodzi.

Kładą oni datę wniesienia projektu w dniu 30 Lipca, gdy tymczasem właściwe jego podanie za wiedzą i pośrednictwem sekcyi wraz z uwagami do przedmiotu należącemi, dopiero od dnia 8 Sierpnia liczone być może. Mówią, iż porozumienia nie było i odpowiedzi bez powodów następowały; gdy przeciwnie tak w pierwszém jak i w drugiém zawiadomieniu nieprzestaliśmy powtarzać: że kilka dni czasu dla projektu, który już przed rozpoczynającemi się wyborami zdecydowany być nie może, żadnéj różnicy nie stanowi. Opuszczają to stanowcze oświadczenie także dwukrotnie powtarzane, że okólnik powołujący T^wo^ do wyborów najpóźniéj w końcu miesiąca Sierpnia wychodzi, a na jego miejsce przez szczególny układ wyrazów, dają do zrozumienia jakoby wyjście tego okólnika niczém nieoznaczone jeszcze bardzo dalekiém było.

Powtarzają nareszcie stanowczy swój argument, iż niepojętą jest rzeczą jak projekt o wyborach z wezwaniem do nich połączony być może, a zakrywają przed sobą tę okoliczność, że je tylko dni kilka od wyjścia zapowiedzianego okólnika rozdziela.

Naturalną jest rzeczą, iż takiego przeistoczenia lub umyślnych opuszczeń koniecznie potrzeba było, chcąc jakkolwiek upozorować swój nielegalny postępek i zwalić całą jego winę na Centralizacyą. Dowodzi to tylko innego przekonania w samych występujących. T^wo^ wprawdzie na chwilę wbłąd wprowadzone być może, lecz za to wracając z narzuconego mu złudzenia, tém surowiéj sądzić musi tych, którzy jego dobréj wiary z taką lekkomyślnością nadużywają.

Te objaśnienia poczytaliśmy sobie za obowiązek przedstawić T^wu^. Są one koniecznemi, tak dla postawienia w prawdziwém świetle ostatniego postępku 7 członków z Poitiers, jakoteż dla odparcia zarzutów, któremi ciż członkowie Centralizacyą obciążyć usiłowali. O ich przekroczeniu i karze sekcya miejscowa stanowić będzie; jak dalece zaś postępowanie Centralizacyi w tym razie było zgodne lub niezgodne z prawem i włożonemi na nią obowiązkami, wy sami Obywatele z przedstawionych dwutronnie pism osądzić będziecie w stanie.

Zdarza się niekiedy, iż Sekcye donosząc o wykreśleniu członków z T^wa^, nie zamieszczają daty, a częściéj jeszcze nie wymieniają powodów dla jakich wykreślenie miało miejsce. Wiadomości te jednak wielce są potrzebne. Centralizacya bowiem będąc obowiązaną załączać swą opinią do każdego żądania powrotu do T^wa^, nie mogłaby uczynić temu zadosyć, gdyby powody wykreślenia nie były jéj komunikowane.

Zwracamy również uwagę sekcyi iż tak biografia jak deklaracya winny być wraz z decyzyą przyjęcia członka, Centralizacyi przesłane; opuszczenie tego przeszkadza dokładnemu utrzymaniu kontroli, i jest nie raz powodem do bezpotrzebnych z sekcyą korespondencyi.

WYKREŚLONY.

Miłkowski Ludwik 2/9 38 r. przez S. Paryż

SEKCYE UBYŁE.
Pamiers (Ariège).

SEKCYE PRZYBYŁE.
Besançon (Doubs).

W okólniku poprzednim (10) na str: 184 w wierszu 10, zamiast usamowolnić, *czytaj* **usamotnić.**

Poitiers, dnia 5 Września 1838 roku.

Sekretarz
W. Darasz.

Prezydujący z kolei
T. Malinowski.